

Rolnummer 6142
Arrest nr. 82/2016 van 2 juni 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid, gesteld door de Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 7 januari 2015 in zake Marcel Yabili tegen de Belgische Staat en de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 15 januari 2015, heeft de Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van dat Verdrag, in zoverre het tot gevolg heeft dat de ouderdomsrente die verschuldigd is aan de gerechtigden van vreemde nationaliteit, van wie alle met toepassing van de bepalingen van de genoemde wet gestorte bijdragen de in artikel 17 bedoelde bestemming hebben gekregen, niet wordt aangepast aan de evolutie van de kosten van levensonderhoud, noch wordt geïndexeerd indien die gerechtigden in het buitenland verblijven, terwijl de ouderdomsrente die verschuldigd is aan de gerechtigden van Belgische nationaliteit of onderdanen van landen waarmee een wederkerigheidsakkoord zal zijn gesloten, wordt aangepast aan de evolutie van de kosten van levensonderhoud en wordt geïndexeerd ongeacht het land waar zij verblijven, waardoor personen die onder gelijkwaardige voorwaarden hebben bijgedragen tot de financiering van het Belgische stelsel van de overzeese sociale zekerheid, aldus op verschillende wijze worden behandeld ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. F. Judo en Mr. M. Vandebotermiet, advocaten bij de balie te Brussel;
- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Slegers en Mr. B. Fonteyn, advocaten bij de balie te Brussel.

De Ministerraad heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 24 februari 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 16 maart 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 16 maart 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Marcel Yabili is van Congolese nationaliteit. Hij is Congolees verblijfhouder en oefent, in Congo, als zelfstandige, het beroep van advocaat uit.

Marcel Yabili heeft op 29 juli 1988 bij de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ), op vrijwillige basis, een ouderdoms- en overlevingsverzekering gesloten, tegen betaling van een maandelijks bedrag van 4 000 Belgische frank, het maximumbedrag.

Marcel Yabili is erover ingelicht dat hij geen recht heeft op de indexering van zijn pensioen omdat hij van vreemde nationaliteit is en omdat België geen wederkerigheidsakkoord heeft gesloten met het land waarvan hij onderdaan is.

Marcel Yabili acht de weigering om hem dat recht toe te kennen discriminerend. Op 2 oktober 2002 dient hij in die zin een verzoekschrift in voor de Arbeidsrechtbank te Brussel. Hij vordert in hoofddorde dat de DOSZ ertoe wordt veroordeeld hem een ouderdomspensioen uit te keren « dat varieert volgens het indexcijfer der consumptieprijzen in België ». In ondergeschikte orde verzoekt hij de Rechtbank aan het Hof een prejudiciële vraag te stellen.

In een uitvoerig gemotiveerd vonnis herinnert het verwijzende rechtscollege eraan dat het Hof, in een arrest nr. 8/99 van 28 januari 1999, voor recht heeft gezegd dat artikel 11, § 3, van de wet van 16 juni 1960 « dat de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en dat waarborg draagt door de Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd », gewijzigd bij de wet van 11 februari 1976, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schond in zoverre het niet voorzag in de indexering van de renten wanneer de gerechtigden onderdanen zijn van landen waarmee België geen wederkerigheidsovereenkomst heeft gesloten. De Rechtbank stelt in de eerste plaats vast dat dat arrest is bekritiseerd en niet is gevolgd door het Arbeidshof te Brussel, dat in een arrest van 24 juni 2009 heeft geoordeeld dat die bepaling niet moest worden toegepast, daar zij in strijd was met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Het verwijzende rechtscollege herinnert vervolgens aan de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgens welke een uitsluitend op de nationaliteit steunend onderscheid gepaard moet gaan met zeer sterke overwegingen. Het herinnert eveneens eraan dat de grote kamer, bij zijn arrest *Carson en anderen* t. Verenigd Koninkrijk van 16 maart 2010, heeft geoordeeld dat personen die emigreren naar landen die met het Verenigd Koninkrijk geen wederkerigheidsovereenkomsten inzake sociale zekerheid hebben gesloten die voorzien in de herwaardering van de pensioenen, zich niet bevinden in dezelfde situatie als de personen die in het Verenigd Koninkrijk verblijven, zodat het in die zaak heeft besloten tot de ontstentenis van discriminatie en dus tot de niet-schending van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag.

Het verwijzende rechtscollege herinnert ten slotte aan het arrest van het Hof nr. 86/2014 van 6 juni 2014 met betrekking tot artikel 27 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, maar is van mening dat dat arrest te dezen niet kan worden toegepast. Volgens de verwijzende rechter steunt het verschil in behandeling te dezen uitsluitend op de nationaliteit, waarbij de voorwaarde van verblijf en wederkerigheid alleen geldt voor de vreemdeling. Om die reden heeft het het noodzakelijk geacht aan het Hof de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag te stellen.

III. In rechte

- A -

A.1.1. De Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS, waaraan de goederen, rechten en verplichtingen van de DOSZ zijn overgedragen) herinnert allereerst eraan dat de DOSZ een instelling is die over drie fondsen beschikt : het Pensioenfonds, het Invaliditeitsfonds en het Solidariteits- en perequatiefonds (dat met name belast is met de indexering). Alleen het Pensioenfonds functioneert volgens een kapitalisatiestelsel, waarbij

de twee andere steunen op een repartitiestelsel. De personen van vreemde nationaliteit kunnen, indien zij dat wensen, deelnemen aan alle verzekeringstakken (ouderdom en overlijden, ziekte-invaliditeit, geneeskundige verzorging) en in dat geval worden hun bijdragen verdeeld onder de verschillende fondsen. Maar, in tegenstelling tot de Belgen en de onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie en van de Zwitserse Bondsstaat, hebben zij ook de mogelijkheid om enkel deel te nemen aan de ouderdoms- en overlijdensverzekering. In dat geval storten zij een maandelijkse bijdrage.

Het Solidariteits- en perequatiefonds financiert de aanpassing, aan de kosten van levensonderhoud, van de prestaties die met betrekking tot de ouderdoms- en overlevingsverzekering worden toegekend, volgens een repartitiestelsel. De personen van vreemde nationaliteit die hebben bijgedragen tot de drie fondsen en die niet vallen onder de werkingssfeer van het in het geding zijnde artikel 51, genieten daarnaast, met toepassing van artikel 20bis van de wet van 17 juli 1963, een verhoogde ouderdomsrente ten belope van zeventien procent van hun rente.

A.1.2. De DIBISS voert aan dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord, in het verlengde van het voormelde arrest van het Hof nr. 8/99. Het enige verschil tussen de toen onderzochte prejudiciële vraag en die welke hier wordt onderzocht, is dat, sinds de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen, de onderdanen van een Staat die geen lid is van de Europese Unie, die met toepassing van de Europese verordening nr. 859/2003 aanspraak kunnen maken op de bepalingen van de Europese verordeningen nrs. 1408/71 en 574/72 inzake sociale zekerheid, de indexering van hun pensioen genieten.

A.1.3. Indien het Hof de rechtspraak van zijn voormelde arrest niet zou volgen, dan dient, bij wijze van prejudiciële beslissing, te worden vastgesteld dat het aangeklaagde verschil in behandeling niet bestaat bij ontstentenis van vergelijkbare of soortgelijke situaties. Hoewel het juist is dat de begunstigten van de indexering (Belgen of onderdanen van een Staat waarmee een wederkerigheidsovereenkomst is gesloten) en de buitenlandse onderdanen onder gelijkwaardige voorwaarden hebben deelgenomen aan het systeem voor de financiering van het Belgische stelsel van de overzeese sociale zekerheid, volstaat een en ander niet om van die twee categorieën van personen vergelijkbare categorieën te maken. De DIBISS verwijst in dat verband naar het voormelde arrest *Carson* van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Die twee categorieën zijn niet vergelijkbaar in het licht van het doel dat werd nagestreefd door de wetgever, die in wezen de Belgen die emigreren, de dekking door een Belgisch stelsel van sociale verzekering wilde waarborgen. De categorieën van gerechtigden kunnen overigens niet met elkaar worden vergeleken naargelang zij onderdaan zijn van een land dat al dan niet een wederkerigheidsovereenkomst met België heeft gesloten. Een dergelijke vergelijking zou immers tot gevolg hebben dat de sociale voordelen die de Staat krachtens een bilaterale overeenkomst aan sommige personen toekent, van rechtswege moeten worden uitgebreid tot alle gerechtigden, ongeacht hun nationaliteit. De Dienst verwijst in dat verband naar het voormelde arrest nr. 86/2014 van het Hof.

A.1.4. In ondergeschikte orde berust het verschil in behandeling op een drievoudig criterium : de nationaliteit, de verblijfplaats en het bestaan van een wederkerigheidsovereenkomst. Die criteria zijn relevant ten opzichte van het door de wetgever nagestreefde doel, namelijk de economische expansie van het land bevorderen door de geëxpatrieerde Belgen de mogelijkheid te verzekeren om door een stelsel van sociale verzekering te worden gedekt. Meer specifiek ging het erom het budgettaire evenwicht van de sociale zekerheid in stand te houden. De indexering van het pensioen betekent overigens dat het pensioen wordt aangepast aan de kosten van levensonderhoud in België : het is dus relevant om het voordeel van die indexering te beperken tot de gerechtigden die op een of andere manier hebben bijgedragen of bijdragen tot de economie van het land.

Ten slotte is de in het geding zijnde maatregel evenredig met het nagestreefde doel. In de eerste plaats is het bij de wet van 17 juli 1963 ingevoerde stelsel een facultatief systeem van sociale zekerheid. Daarnaast vullen de door de DOSZ uitgekeerde prestaties enkel de prestaties aan die de betrokkenen kunnen verkrijgen in het land waar hun beroepsactiviteit wordt verricht.

Wat de ontstentenis van indexering betreft, herinnert de Dienst eraan dat het Hof, in zijn voormelde arrest nr. 8/99, heeft geoordeeld dat die niet in strijd was met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De indexering van de prestaties is een louter voordeel dat niet de rechtstreekse tegenhanger is van de aan de DOSZ gestorte bijdragen.

A.2. Ook de Ministerraad voert aan dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord, om redenen die in hoofdzaak zeer vergelijkbaar zijn met die van de DIBISS.

Onder de rechten en vrijheden die worden gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, bevinden zich de rechten en vrijheden die voortvloeien uit internationale verdragsbepalingen die België binden. Artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten waarborgen eveneens het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is een verschil in behandeling discriminerend in de zin van artikel 14 wanneer het « niet objectief en redelijk verantwoord is », met andere woorden wanneer het geen « gewettigd doel » nastreeft of wanneer er geen « redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel ». De Verdragsluitende Staten genieten bovendien een zekere beoordelingsmarge om te bepalen of en in welke mate verschillen tussen situaties in andere analoge opzichten verschillen in behandeling verantwoorden. Alleen zeer sterke overwegingen kunnen het Hof evenwel ertoe brengen een uitsluitend op de nationaliteit steunend verschil in behandeling verenigbaar met het Verdrag te achten.

In die zin heeft het Hof, in zijn voormelde arrest nr. 86/2014 - met verwijzing onder meer naar de rechtspraak van de grote kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens -, geoordeeld dat een onderscheid tussen de vreemdelingen op basis van hun verblijfplaats mogelijk geen discriminatie inhield.

Dat is te dezen ook het geval. De in het geding zijnde maatregel is niet onevenredig : het stelsel voor het overzeese pensioen is een gemengd kapitalisatie- en repartitiestelsel. Ten aanzien van de indexering zijn het precies de werknemers die (samen) bijdragen tot een algemeen socialezekerheidsstelsel - hetgeen dus wel degelijk het kenmerk van een repartitiestelsel is.

Daarnaast is de in het geding zijnde indexering bestemd om aan de in België verblijvende personen bestaansmiddelen toe te kennen teneinde er te blijven. Dat is precies de reden waarom de perequatie is ingevoerd, die moet worden toegepast op de eigen onderdanen - natuurlijke adressaten van het optreden van de Staat die het perequatiefonds financiert.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling en de context ervan

B.1.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid. Dat artikel bepaalde ten tijde van het indienen van de vordering voor de verwijzende rechter :

« Het bepaalde in dit hoofdstuk geldt niet ten aanzien van gerechtigden van vreemde nationaliteit, behalve zo zij rechthebbenden zijn van een verzekerde van Belgische nationaliteit en in België verblijven, of zo zij onderdanen zijn van een land waarmee een wederkerigheidsovereenkomst is gesloten waardoor ze gerechtigd worden aanspraak te maken.

Die bepalingen zijn echter van toepassing op vluchtelingen die het voordeel genieten van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen ondertekend te Genève op 28 juli 1951 en goedgekeurd bij de wet van 26 juni 1953, alsook op staatlozen die het voordeel genieten van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend te New York op 28 september 1954 en goedgekeurd bij de wet van 12 mei 1960, voor zover die

vluchtelingen en staatlozen hun woonplaats hebben in een Lid-Staat van de Europese Economische Gemeenschap.

Die bepalingen zijn eveneens van toepassing op de verzekerden die onderdanen zijn van een Lid-Staat van de Europese Economische Gemeenschap en op hun rechthebbenden, voor zover deze personen hun woonplaats hebben in één van die Staten ».

B.1.2. Gelet op de elementen van het dossier, zoals die in de verwijzingsbeslissing aan het Hof zijn voorgelegd, houdt het Hof rekening met de wijzigingen die zijn ingevoerd bij de programmawet van 9 juli 2004 die artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 wijzigt, en bij de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen. Artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 bepaalt als gevolg van die wijzigingen :

« De bepalingen van dit hoofdstuk zijn alleen van toepassing op :

1° de onderdanen van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte en de onderdanen van een niet-Lidstaat van de Europese Economische Ruimte die met toepassing van de Europese verordening 859/2003 aanspraak kunnen maken op de bepalingen van de Europese verordeningen 1408/71 en 574/72 inzake sociale zekerheid;

2° de onderdanen van de Zwitserse Confederatie;

3° de onderdanen van een land waarmee een wederkerigheidsakkoord werd gesloten die hen hetzelfde voordeel toekent;

4° de vluchtelingen die het voordeel genieten van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen ondertekend te Genève op 28 juli 1951 en goedgekeurd bij de wet van 26 juni 1953, alsmede de staatlozen die het voordeel genieten van het Verdrag betreffende de status van staatlozen, ondertekend te New York op 28 september 1954 en goedgekeurd bij de wet van 12 mei 1960;

5° de rechthebbenden van de personen vermeld in 1°, 2°, 3° en 4° ».

Uit de Europese verordeningen beoogd in artikel 51, 1°, blijkt dat een onderdaan van een derde land, die wettelijk op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie verblijft, vanaf 1 januari 2007 de aanpassing van de bij de wet van 17 juli 1963 bepaalde prestaties aan de kosten voor levensonderhoud kan genieten.

B.2. De bij de wet van 17 juli 1963 ingevoerde regeling is een facultatief systeem van sociale zekerheid waarbij de personen die in de door de Koning aangewezen overzeese landen werken, zich kunnen aansluiten.

Die regeling betreft « zowel de agenten [...] die hun diensten verrichten in een openbare sector als de werknemers tewerkgesteld door private ondernemingen bij uitvoering van een kontrakt van dienstverhuring of zelfs personen die een zelfstandige beroepsbedrijvigheid uitoefenen » (*Parl. St.*, Kamer, 1961-1962, nr. 431/1, p. 1).

Die regeling werd uitgewerkt teneinde te « beantwoorden aan de bekommernissen van deze die verlangen overzees een loopbaan te ondernemen of te voltooien en wensen in hun land van herkomst gedekt te zijn door wettelijke bepalingen die een stelsel van sociale verzekeringen voorzien » (*ibid.*).

De prestaties waarop de verzekerden aanspraak kunnen maken om reden van de stortingen die op hun rekeningen zijn ingeschreven, worden opgevat als « prestaties die deze aanvullen welke de belanghebbenden kunnen bekomen in het land waar hun beroepsbedrijvigheid uitgeoefend wordt » (*ibid.*).

De parlementaire voorbereiding vermeldt nog :

« Kunnen deelnemen aan het facultatief stelsel van ouderdoms- en overleveringsverzekering, van de ziekengeld- en invaliditeitsverzekering en van de ziektekostenverzekering, de personen van Belgische nationaliteit en, onder sommige voorwaarden, de personen van vreemde nationaliteit die een beroepsbedrijvigheid uitoefenen, ongeschikt of niet, buiten Belgisch grondgebied, in de landen door de Koning bepaald (artikel 12) » (*ibid.*, p. 4).

« De aansluiting bij het beoogde stelsel van sociale zekerheid voorzien bij deze wet kan niet dwingend zijn. Zij is facultatief daar zij de soevereiniteit van die vreemde landen dient te eerbiedigen welke de op hun grondgebied werkende Belgen zouden kunnen verplichten aan te sluiten bij de in dit land in voege zijnde sociale reglementatie. Zij is aanvullend om de belanghebbenden toe te laten een bijkomende sociale verzekering aan te gaan in het moederland, indien deze van het land waar zij een beroepsactiviteit uitoefenen, hun onvoldoende garanties biedt of om elke andere reden (b.v. onvoordelige geldkoers) » (*Parl. St.*, Senaat, 1962-1963, nr. 271, p. 3).

B.3. Het stelsel van de overzeese sociale zekerheid maakt het personen die in bepaalde landen werken mogelijk om, los van de sociale zekerheid die door die landen zou worden geboden op basis van hun activiteit aldaar, te participeren in een stelsel waarbij onder bepaalde voorwaarden dekking wordt verleend voor bepaalde risico's.

De wetgever heeft enkel een aanvullend stelsel van overzeese sociale zekerheid willen aanbieden dat - mits de vrijwillige betaling van bijdragen - dekking biedt in het raam van een ouderdoms- en overlevingsverzekering (hoofdstuk III van de wet van 17 juli 1963 - artikelen 20 en volgende), een ziekte- en invaliditeitsverzekering (hoofdstuk IV - artikelen 29 en volgende) en een verzekering voor geneeskundige verzorging (hoofdstuk V – artikelen 42 en volgende).

Tot 31 december 2014 was de Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ), een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, belast met het uitvoeren van de verzekeringen waarin de wet van 17 juli 1963 voorziet (artikel 1). Die instelling is op 1 januari 2015 gefuseerd met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO) om zo de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS) te vormen. Luidens artikel 28 van de wet van 12 mei 2014 tot oprichting van de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels is de DIBISS met name belast met de uitvoering van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid.

De overzeese sociale zekerheid beschikt over drie fondsen, waarbij elk fonds is geïndividualiseerd en het voorwerp uitmaakt van afzonderlijke beleggingen die de waarborg van de verzekerden vormen voor de prestaties die ten laste van die fondsen zijn. Het betreft het Pensioenfonds, het Invaliditeitsfonds en het Solidariteits- en perequatiefonds (artikel 5).

De verzekerden of hun werkgevers kunnen aan de Dienst bijdragen storten die bestemd zijn voor de ouderdoms- en overlevingsverzekering, voor de ziekengeld- en invaliditeitsverzekering en voor de verzekering voor geneeskundige verzorging (artikel 14).

Die bijdragen zijn ten belope van 70 pct. bestemd tot de financiering van de ouderdoms- en overlevingsrenten ten laste van het Pensioenfonds, ten belope van 9,5 pct. tot de financiering van de prestaties ten laste van het Invaliditeitsfonds inzake ziekengeld- en invaliditeitsverzekering en inzake verzekering voor geneeskundige verzorging, en ten belope van 20,5 pct. tot de financiering van de prestaties ten laste van het Solidariteits- en perequatiefonds (artikel 17).

In tegenstelling tot het socialezekerheidsstelsel van de werknemers dat steunt op een repartitiesysteem, steunt het stelsel van de ouderdoms- en overlevingsverzekering op de individuele kapitalisatie (artikel 20) met de waarborg van de Staat (artikel 58).

Sinds de wet van 22 februari 1971 « houdende wijziging van de wetten van 16 juni 1960 en 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid » ontvangt de verzekerde van vreemde nationaliteit van wie alle met toepassing van de wet gestorte bijdragen de bij artikel 17 bepaalde bestemming hebben gekregen, een aanvullende rente ten bedrage van 17 procent van de ouderdomsrente op voorwaarde dat hij nog geen prestaties heeft gekregen die door de wet ten laste van het Solidariteits- en perequatiefonds en van het Invaliditeitsfonds aan de verzekerden worden toegezegd, en van zijn aanspraken daarop afziet (artikel 20*bis*, eerste lid). Er is voorzien in een lager percentage (10 of 7 pct.) van de aanvullende rente naargelang de verzekerde van vreemde nationaliteit de prestaties ten laste van het Invaliditeitsfonds of van het Solidariteits- en perequatiefonds heeft genoten of niet daarvan heeft afgezien (artikel 20*bis*, tweede tot vierde lid).

Artikel 51 is opgenomen in hoofdstuk VI (« Aanpassing van de prestaties aan de kosten van levensonderhoud »). In de versie die van toepassing was op het ogenblik van de indiening van de vordering voor de verwijzende rechter, was het indexeringsmechanisme opgenomen in de artikelen 52 tot 54. Die bepalingen zijn opgeheven bij de wet van 20 juli 2006 en vervangen bij een artikel 51*bis* luidens hetwelk de Koning kan bepalen of, onder welke voorwaarden en in welke mate sommige prestaties, waaronder de ouderdomsrente (artikel 51*bis*, 1°), kunnen worden geïndexeerd.

Ten aanzien van de draagwijdte van de prejudiciële vraag

B.4. Het Hof wordt gevraagd of het voormelde artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 14 van dat Verdrag. De prejudiciële vraag vergelijkt de Belgische gerechtigden van een ouderdomsrente met de buitenlandse gerechtigden van een dergelijke rente die niet in België verblijven, waarbij de rente van die laatstgenoemden niet wordt

aangepast aan de evolutie van de kosten van levensonderhoud of niet wordt geïndexeerd, terwijl zij op dezelfde wijze tot de financiering van het Belgische stelsel van de overzeese sociale zekerheid hebben bijgedragen als de Belgische gerechtigden of de onderdanen van landen die met België een samenwerkingsakkoord hebben gesloten en een geïndexeerde rente genieten, ongeacht hun land van verblijf.

Volgens de verwijzende rechter is het in het geding zijnde verschil in behandeling uitsluitend gebaseerd op de nationaliteit, waarbij de voorwaarde van verblijf en van wederkerigheid alleen geldt voor de vreemdeling.

B.5.1. Tot de rechten en vrijheden die door de artikelen 10 en 11 van de Grondwet worden gewaarborgd, behoren de rechten en vrijheden die voortvloeien uit internationale verdragsbepalingen die België binden.

Artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Alle natuurlijke of rechtspersonen hebben recht op het ongestoord genot van hun eigendom. Niemand zal van zijn eigendom worden beroofd behalve in het algemeen belang en met inachtneming van de voorwaarden neergelegd in de wet en in de algemene beginselen van het internationaal recht.

De voorgaande bepalingen zullen echter op geen enkele wijze het recht aantasten dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen en boeten te verzekeren ».

Artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Het genot van de rechten en vrijheden, welke in dit Verdrag zijn vermeld, is verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status ».

B.5.2. Artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bevat weliswaar geen recht om sociale prestaties van welke aard ook te ontvangen, maar wanneer een Staat in een sociale prestatie voorziet, dient hij dat te doen op een wijze die verenigbaar is met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EHRM, grote kamer, beslissing, 6 juli 2005, *Stec e.a. t. Verenigd Koninkrijk*, § 55).

Dezelfde waarborg vloeit rechtstreeks voort uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.5.3. In navolging van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, wat het voormelde artikel 14 betreft (zie o.a. EHRM, 30 september 2003, *Koua Poirrez* t. Frankrijk, § 46), heeft het Hof geoordeeld, wat de voormelde artikelen 10 en 11 betreft, dat enkel zeer sterke overwegingen een verschil in behandeling kunnen verantwoorden dat uitsluitend op de nationaliteit berust (zie o.a. arrest nr. 12/2013 van 21 februari 2013, B.11).

De wetgever beschikt bij het bepalen van zijn beleid in sociaaleconomische aangelegenheden over een ruime beoordelingsbevoegdheid (EHRM, grote kamer, 18 februari 2009, *Andrejeva* t. Letland, § 83), wat met name het geval is wanneer het gaat om het beleid inzake pensioenen die gedeeltelijk met overheidsfondsen worden gefinancierd (arrest nr. 46/2015 van 30 april 2015, B.5.2).

B.5.4. Bij haar arrest *Carson en anderen* t. Verenigd Koninkrijk van 16 maart 2010 heeft de grote kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld dat de ontstentenis van het recht op verhoging van de pensioenen voor de gepensioneerden die verblijven in landen die geen wederkerigheidsakkoorden met het Verenigd Koninkrijk hebben gesloten, artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in samenhang gelezen met artikel 14 van dat Verdrag, niet schendt. Uit het arrest blijkt dat de lidstaten te dezen over een grote appreciatiemarge beschikken en dat het belang voor de Staten om in deze aangelegenheid wederkerigheidsakkoorden te sluiten, wordt erkend. Het feit dat een Staat een dergelijk akkoord met een land heeft gesloten, kan voor die Staat geen verplichting in het leven roepen om dezelfde voordelen inzake sociale zekerheid toe te kennen aan personen die in andere landen wonen (EHRM, grote kamer, *Carson e.a.* t. Verenigd Koninkrijk, §§ 88-90).

B.5.5. Het Hof dient evenwel te onderzoeken of de in het geding zijnde bepaling pertinent is in het licht van het nagestreefde doel en of zij geen onevenredige gevolgen heeft voor een bepaalde categorie van personen. Van discriminatie zou derhalve slechts sprake zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van de pensioenregels een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen.

B.6.1. Er dient aan te worden herinnerd dat het bij de wet van 17 juli 1963 ingevoerde stelsel een facultatief socialezekerheidsstelsel is waaraan de aangeslotenen op vrijwillige basis deelnemen.

B.6.2. De indexering waarin de in het geding zijnde bepaling voorziet, is een voordeel dat niet de tegenhanger vormt van de bijdragen die worden gestort door de personen die een pensioenverzekering bij de DOSZ hebben aangegaan. Er bestaat immers geen rechtstreekse correlatie tussen de indexering van de rente en die bijdragen, aangezien die indexering steunt op een solidariteitsstelsel dat voor meer dan de helft door de Belgische Staat wordt gefinancierd (zie het verslag van het Rekenhof van april 2010, *Leefbaarheid en perspectieven van de overzeese sociale zekerheid : opvolgingsaudit*, nr. 2.3). Zij vormt derhalve een autonome maatregel ten opzichte van dat stelsel. De eigenlijke ouderdomsrente wordt daarentegen onder dezelfde voorwaarden gestort, zoals voor de andere gerechtigden, ongeacht de nationaliteit van de gerechtigden.

B.6.3. Het verschil in behandeling heeft geen onevenredige gevolgen, aangezien de vreemdelingen die een pensioenverzekering bij de DOSZ hebben aangegaan en niet in België verblijven, niet elke herwaardering van hun bijdragen wordt ontzegd. Zij genieten een renteverhoging ten belope van, in beginsel, 17 pct. van de ouderdomsrente, die gedeeltelijk wordt gefinancierd door hun bijdragen in het Solidariteits- en perequatiefonds, dat de vereiste wiskundige reserve overdraagt aan het Pensioenfonds (artikel 20bis). Die verhoging bestaat alleen voor hen, met uitsluiting van de begunstigden van de indexering.

B.6.4. Rekening houdend met die elementen en met de financiële kosten van de indexering van de pensioenrenten, is het niet zonder redelijke verantwoording ten aanzien van de doelstellingen van de wet van 17 juli 1963 om het voordeel daarvan uitsluitend te hebben voorbehouden aan de eigen onderdanen of aan onderdanen van landen waarmee een wederkerigheidsakkoord is gesloten.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 51 van de wet van 17 juli 1963 betreffende de overzeese sociale zekerheid schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van dat Verdrag.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 2 juni 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels